

بررسی روند نسبت‌های مالی صنعت برق

دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت (۱)

تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی به عنوان يك ابزار متداول جهت شناخت نقاط قوت و ضعف يك شرکت مورد استفاده قرار مي‌گیرد. لازم به ذکر است که با این نسبت‌ها فقط مي‌توان به عوارض و علائم موجود پی‌برد. اگر یکی از نسبت‌ها بیش از اندازه زیاد یا کم باشد مي‌توان به وجود حادثه مهمی در آن شرکت پی‌برد ولي نمی‌توان اطلاعات کافی به دست آورد.

در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بوسیله نسبت‌های مالی دو روش عمده وجود دارد:

۱- تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای: در این روش وضعیت مالی شرکت در يك زمان مشخص ارزیابی و عملکرد آن با عملکرد شرکت رقیب و یا با نسبت‌های متعلق به صنعتی که شرکت در آن فعالیت می‌کند مقایسه می‌شود.

۲- تجزیه و تحلیل روند: هدف از این بررسی، قضاوت در مورد عملکرد شرکت در يك دوره زمانی (چند ساله) است. در این تجزیه و تحلیل به سه عامل توجه می‌شود:

- روند اصلی داده‌ها.

- تغییر جهت روند

- انحراف مهمی که برخی از داده‌ها نسبت به بقیه پیدامی‌کنند.

در فصلنامه شماره قبل نسبت‌های مالی صنعت برق در سال ۷۵ محاسبه و نسبت‌های متوسط صنعت مورد بررسی قرار گرفت. در این شماره روند نسبت‌های مالی صنعت برق از سال ۷۲ تا سال ۷۶ بررسی می‌شود.

نقاط ضعف و قوت نسبت‌های مالی

کاربرد مناسب نسبت‌ها و تجزیه و تحلیل درست آنها به شناخت نقاط قوت و ضعف این روش بستگی دارد. در این قسمت نقاط قوت و ضعف شناخته شده این گونه تجزیه و تحلیل‌ها به اختصار مطرح می‌شود:

نقاط قوت:

- ۱- محاسبه نسبت‌های مالی نسبتاً ساده است.
- ۲- با استفاده از نسبت‌ها معیاری برای مقایسه بین فعالیت‌ها در يك مقطع زمانی به دست می‌آید و نیز می‌توان نسبت‌های محاسبه شده را با «متوسط صنعت» مقایسه کرد.
- ۳- برای تعیین روند سنواتی شرکت و تغییراتی که احياناً در این روند رخ داده است و نیز تعیین اعداد غیرعادی می‌توان از این روش استفاده کرد.
- ۴- در امر شناخت زمینه‌های مسأله ساز يك شرکت محاسبه این نسبت‌ها سودمند است.
- ۵- اگر روش مبتنی بر تجزیه و تحلیل نسبت‌ها باروش‌های دیگر ادغام شود، این نسبت‌ها می‌توانند در فرآیند ارزیابی و قضاوت، نسبت به عملکرد مالی شرکت نقش مهمی را ایفاء نمایند.

نقاط ضعف:

- ۱- اگر فقط به یکی از این نسبت‌ها توجه شود، فایده‌چندانی نخواهد داشت.
- ۲- نسبت‌ها بندرت راه حل مسائل هستند. زیرا با استفاده از این نسبت‌ها نمی‌توان به علل اصلی مشکلات شرکت پی‌برد.
- ۳- شخص تحلیل‌گر در تفسیر داده‌ها به سادگی دچار اشتباه می‌شود و احتمال دارد براحتی آنها را غلط تفسیر کند؛ برای مثال، کاهش مقدار يك نسبت، الزاماً به معنای وقوع رخدادی نامطلوب یا مطلوب نیست.
- ۴- تقریباً هیچ استاندارد قابل قبولی وجود ندارد که بتوان آن را مبنای مقایسه با نسبت یا مجموعه‌ای از نسبت‌ها قرارداد. به هر حال نباید مبنای قضاوت را منحصر آن نسبت‌هایی

۱- این بررسی توسط دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت و تحت نظارت آقای مصطفی علی‌مدد مدرس دانشگاه انجام شده است.

بدانیم که به اصطلاح «نسبت‌های صنعت» نامیده می‌شوند. در این بررسی نسبت‌های مالی شرکت‌های برق منطقه‌ای، سازمان آب و برق خوزستان و شرکت توانیر از سال‌های ۷۲ تا ۷۶ محاسبه و با استفاده از روش موسسه دان‌اندبراداستریت‌میان، تریب فوقانی و تریب تحتانی آنها محاسبه شده است.

در واقع هر کدام از نسبت‌های مورد نظر برای شرکت‌های مورد بررسی محاسبه و مقادیر آنها برحسب مقدار مرتب‌گردید. به نسبتی که در وسط سریال قرار می‌گیرد اصطلاحاً نسبت میانگین گفته می‌شود که بطور متوسط حاکی از وضع کلی آن نسبت در صنعت می‌باشد.

فاصله بین نسبت میانگین و بزرگترین نسبت به دو نیم تقسیم شده نسبتی که در وسط قرار می‌گیرد تریب فوقانی می‌باشد و به همین ترتیب نسبتی که در وسط بین نسبت میانگین و پائین‌ترین نسبت قرار می‌گیرد تریب تحتانی می‌باشد. بابدست آوردن آنها حدود بالا و پائینی که يك نسبت می‌تواند در دامنه آن قرار گیرد مشخص می‌شود.

جدول شماره ۱ میانه، حد متوسط بالا و پائین نسبت‌های مالی را در صنعت برق از سال‌های ۷۲ تا ۷۶ نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱- میانه، حد متوسط بالا و پائین نسبت‌های مالی در صنعت برق

سال							()	()		
	()	()	()	()	/	/	/	/	/	/
	- /	- /	- /		/	/	/	/	/	/
	- /	- /	- /		/	/	/	/	/	/
	- /	- /	- /		/	/	/	/	/	/
	- /	- /	- /		/	/	/	/	/	/
	- /	- /	- /		/	/	/	/	/	/

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

با استفاده از جدول فوق نمودارهای متوسط صنعت برای نسبت‌های مالی در طی دوره مورد گزارش ترسیم گردید.

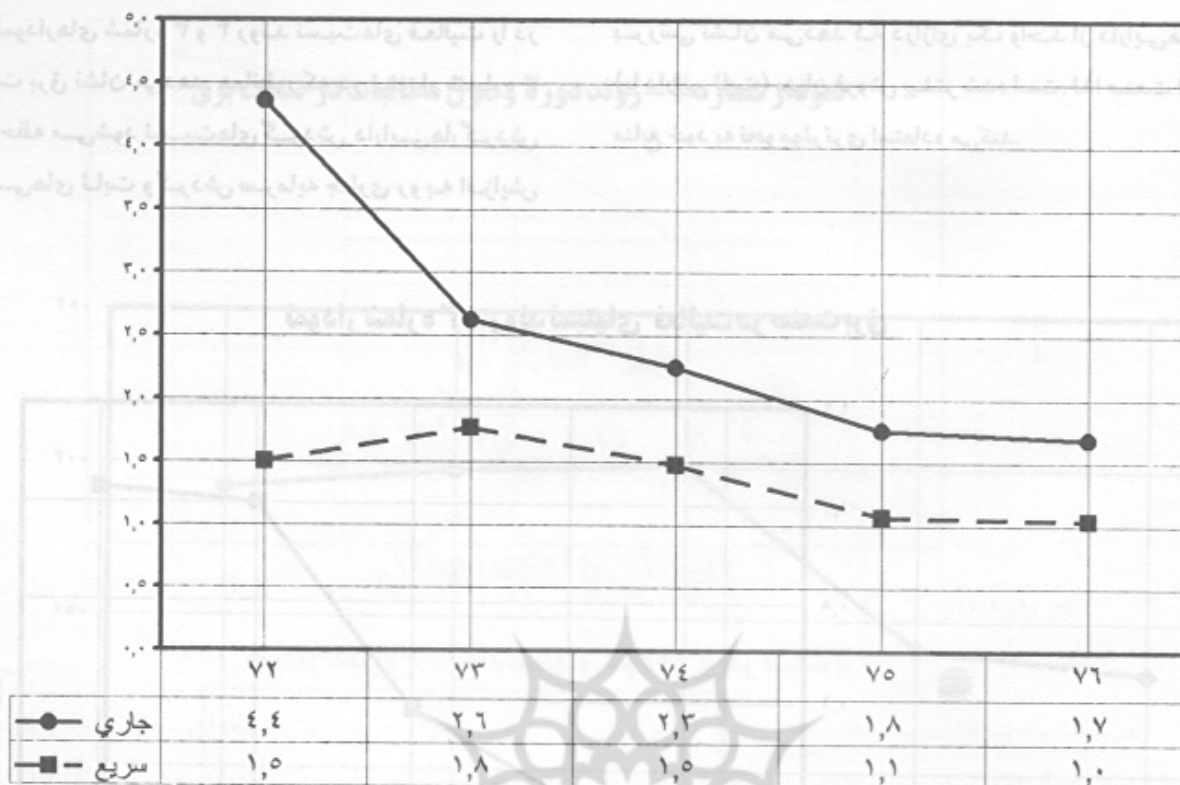
روند نسبت‌های نقدینگی

همانطور که در نمودار شماره ۱ ملاحظه می‌شود متوسطنسبت جاری در صنعت برق رو به تعادل است ولی با توجه به روند نزولی آن باید مراقب بود که کاهش آن فزاینده نباشد. متوسط نسبت سریع در صنعت برق رو به کاهش است. این نسبت نشان می‌دهد که به طور متوسط دارایی‌های آن‌می‌تواند بدهی‌های جاری را پوشش دهد. چنانچه این نسبت کمتر از یک باشد بستانکاران تامین خود را از دست خواهند داد. لذا در خصوص این نسبت نیز مدیران مالی می‌بایست دقت بیشتری داشته باشند.

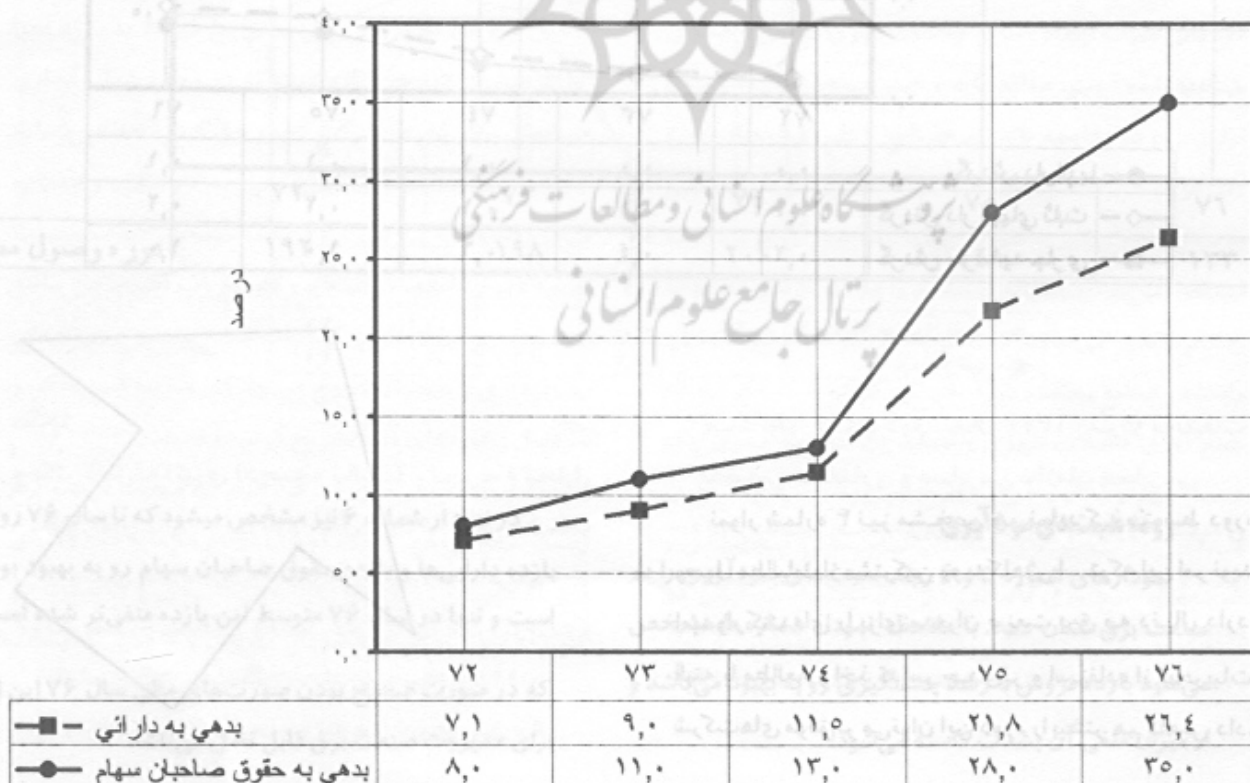

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار شماره ۱ - روند نسبتهای نقدینگی در صنعت برق

نمودار شماره ۲ - روند نسبتهای اهرمی در صنعت برق

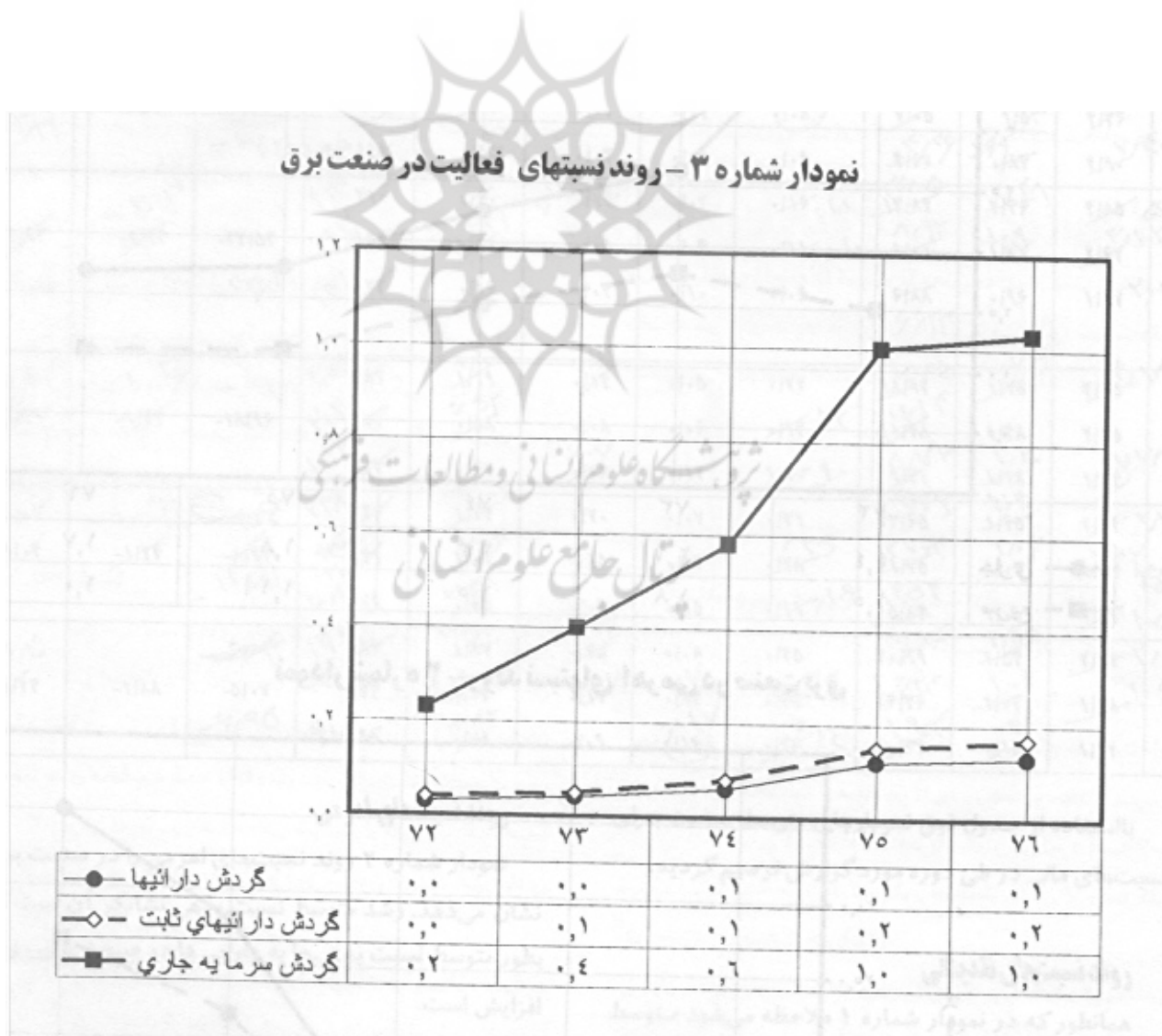
روند نسبت‌های اهرمی

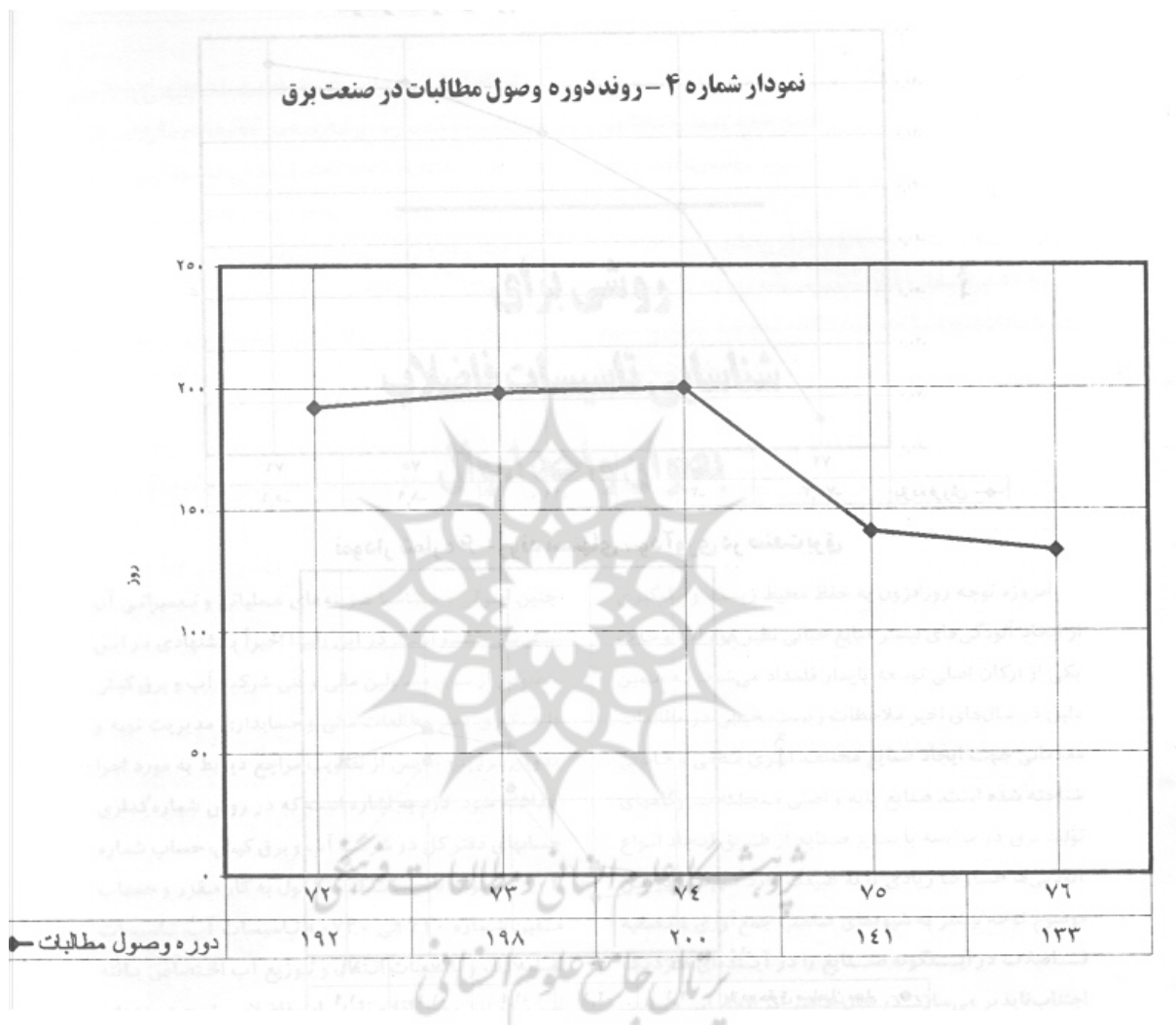
نمودار شماره ۲ روند نسبت‌های اهرمی را در صنعت برق نشان می‌دهد. رشد متوسط نسبت بدهی نشانگر آن است که بطور متوسط نسبت بدهی‌ها به دارایی‌ها در صنعت برق رو به افزایش است. بالا رفتن این نسبت نشان می‌دهد که شرکت‌ها برای تامین منابع مورد نیاز ناگزیر از استفاده از تسهیلات بیشتری شده‌اند. بهر حال افزایش این نسبت در آخرین سال ملایمر شده است. با توجه به اینکه نسبت‌های سودآوری نشان دهنده زیان شرکت‌های برق منطقه‌ای هستند تامین نیازهای مالی از طریق استقراض موجب افزایش جمع هزینه‌ها و در نتیجه زیان‌دهی بیشتر می‌شود اصولاً هنر مدیران مالی تامین منابع مالی با کمترین هزینه و بالاترین سودآوری می‌باشد.

روند نسبت‌های فعالیت

نمودارهای شماره ۳ و ۴ روند نسبت‌های فعالیت را در صنعت برق نشان می‌دهد. همانطور که در نمودار شماره ۳ ملاحظه می‌شود نسبت‌های گردش دارایی‌ها، گردش دارایی‌های ثابت و گردش سرمایه جاری رو به افزایش می‌باشد. افزایش نسبت‌های مذکور در طی سال‌های مورد بررسی نشان می‌دهد که درازای یک واحد از دارایی‌ها (یا دارایی ثابت) میزان فروش بیشتر شده است، لذا صنعت از منابع خود به نحو موثرتری استفاده می‌کند.

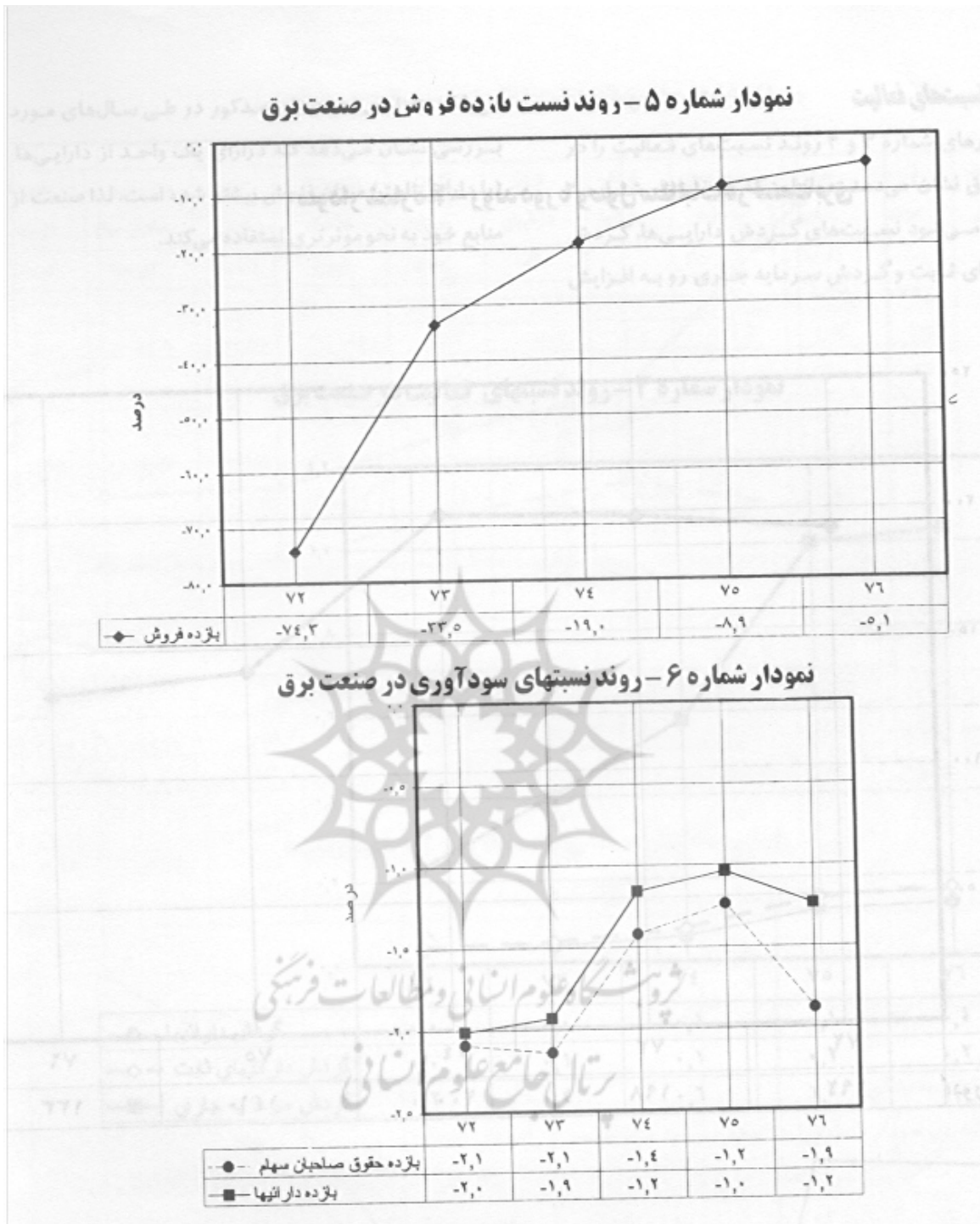
نمودار شماره ۴ نیز مشخص می‌نماید که متوسط دوره وصول مطالبات از مشترکین رو به کاهش است که این امر نوید امیدوار کننده‌ای را برای مدیران صنعت برق به دنبال دارد. البته با مطالعه و اخذ تدابیر جدی‌تر و استفاده از تجربیات شرکت‌های موفق‌تر می‌توان این دوره را بیشتر هم کاهش داد.

روند نسبت‌های سودآوری

نمودارهای شماره ۵ و ۶ روند نسبت‌های سودآوری را در صنعت برق نشان دهد. با ملاحظه نمودار شماره ۵ مشخص می‌شود بازده فروش با رشد چشمگیری رو به بهبود می‌باشد و از میزان منفی آن بشدت کاسته می‌شود. در نمودار شماره ۶ نیز مشخص می‌شود که تا سال ۷۶ روند بازده دارایی‌ها و بازده حقوق صاحبان سهام رو به بهبود بوده است و تنها در سال ۷۶ متوسط این بازده منفی‌تر شده است. که در صورت صحیح بودن صورت‌های مالی سال ۷۶ این امر برای مدیریت صنعت برق قابل تامل می‌باشد.

منابع:

- دکتر فضل‌اله اکبري (ترجمه و تالیف) - تجزیه و تحلیل صورتهای مالی - چاپ دوم - سال ۱۳۷۴ مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی
- دکتر علي جهانخانی و دکتر علي پارسائیان (ترجمه و اقتباس) - مدیریت مالی - جلد اول - سال ۱۳۷۳ - دکتر رضا شباهنگ (ترجمه و تالیف) - مدیریت مالی - جلد اول - چاپ دوم - سال ۱۳۷۴ مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی
- دکتر حسین عبده تبریزی - پرویز مشیرزاده مؤیدی (ترجمه) - مدیریت مالی - چاپ چهاردهم - سال ۱۳۷۲ - Arthur Anderson, Iranian Electricity Supply Industry, Phase 1 Interim Report, Accounting Annex, Feb, 1995

۴- تقریباً هیچ استاندارد قابل قبولی وجود ندارد که بتوان آن را مبنای مقایسه با نسبت یا مجموعه‌ای از نسبت‌ها قرارداد. به هر حال نباید مبنای قضاوت را منحصر آنسبت‌هایی بدانیم که به اصطلاح « نسبت‌های صنعت » نامیده می‌شوند.

(درصد)

(درصد)

(درصد)

(درصد)

(درصد)

(درصد)

(روز)

روز

درصد

درصد

درصد

(درصد)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی